

Tvårvetenskapligt om liv, hälsa och etik

*Kan man vara sjuk och ändå ha hälsan?*¹ är en tvårvetenskaplig antologi som fokuserar frågeställningar om sjukdom och hälsa. Redaktörerna Tomas Faresjö, docent i medicinsk sociologi, och Ingemar Åkerlind, psykolog och professor i folkhälsovetenskap, framhåller att boken avsiktligt är okonventionell genom att den utgår från problem och frågeställningar som studenter vid Hälsouniversitetet i Linköping formulerat under åren, snarare än från en mer traditionell vetenskaplig uppställning. Frågorna diskuteras av en resurspanel bestående av lärare och forskare med olika bakgrund inom hälso- och sjukvården. Syftet är enligt redaktörerna att på ett annorlunda sätt ge en introduktion till centrala frågor som på ett eller annat sätt anknyter till liv, hälsa och etik.

1 Faresjö, Tomas & Åkerlind, Ingemar (red.): *Kan man vara sjuk och ändå ha hälsan? Frågor om liv, hälsa och etik i tvårvetenskaplig belysning*. Lund: Studentlitteratur 2005, 258 s.

Frågeställningarna i boken är indelade i nio kapitel och ofta är av ganska varierande karaktär. Framträdande teman är dock livskvalitet, samhällsutveckling och etiska frågor. I den första delen som ägnas åt livskvalitet diskuteras närliggande begrepp som njutning, fri vilja, ansvar och skuld. Författarna ges i tur och ordning möjlighet att presentera sin syn på frågeställningarna. Redan i det första kapitlet där frågan om det är "livskvalitet att äta en smula eller att avstå från den" tydliggörs skillnaderna mellan de olika författarnas förhållningssätt till ämnet. Medan exempelvis cellbiologen Claes Hildebrand i sitt svar utgår från forskning om njutning baserad på försök med råttor, anlägger hälsofilosofen Per-Anders Tengland i stället ett mer problematiserande synsätt, något som är utmärkande för dagens humaniora. Då de flesta andra författarna verkar utgå från att det alla egentligen helst vill göra är att äta smulan, diskuterar Tengland njutningen som vissa personer kan uppleva genom att

avstå från semlan.

I boken diskuteras bland annat WHO:s omdebatterade hälsodefinitioner, olika sätt att kategorisera teorier om hälsa och det så kallade hälsokorset, i vilket man laborerar med fler än två dimensioner, exempelvis frisk/sjuk och hälsa/ohälsa. Eftersom dessa ämnen är mycket omfattande berörs de endast i korthet, men läsaren får ändå genom så kallade faktarutor och fördjupningsrutor tillräckliga tips om hur den kan gå vidare. Jag läste boken med anledning av att jag skrev en uppsats i folkloristik och behövde en snabb introduktion till centrala teorier och frågeställningar inom hälso- och sjukvården. För mig har det därför varit värdefullt att boken innehåller ett helt kapitel med teorier om hälsa.

Vid en första läsning framstår boken *Kan man vara sjuk och ändå ha hälsan?* som en aning fragmentarisk. Även om de olika temana uppenbarligen

är relaterade till varandra överlämnas en hel del tankearbete åt läsaren, men detta är en följd av bokens annorlunda upplägg. Bokens tvärvetenskaplighet har också både för- och nackdelar. Som folklorist upplever jag det som besvärande att vissa av författarna ibland, särskilt de med en icke-humanistisk bakgrund, enligt min mening alltför oreflekterat använder vissa (värderande) begrepp. Den goda sidan är dock att det visar att det fortfarande, eller kanske på nytt, finns ett behov av en dialog mellan humaniora och naturvetenskap. Boken riktar sig enligt redaktörerna främst till studenter inom hälso- och sjukvårdsområdet, men studenter inom humaniora som är intresserade av hälsofrågor kommer definitivt att ha behållning av den, eftersom den snabbt ger en överblick över ett brett ämnesområde.

Andreas Backa